3. Кулик Т. О. Конституційні засади взаємодії місцевих органів державної влади та органів місцевого самоврядування в місті Києві : монографія. Київ : Алерта, 2016. 198 с.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-56

ДО ПИТАННЯ ПРО МИРОВУ УГОДУ В МЕДІАЦІЇ: ПРИВАТНО-ПРАВОВІ СПОРИ

Стрілько Валентина Юріївна
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
Науково-дослідницький інститут публічного права
м. Київ, Україна

Тема укладення мирової угоди в процедурі медіації є актуальною з огляду на неповність висвітлення її в Законі України «Про медіацію» та у процесуальних кодексах України – Господарському процесуальному кодексі України, Цивільному процесуальному кодексі України тощо. Зокрема, мова йде про дотримання принципу конфіденційності при укладенні мирової угоди після процедури медіації.

Відмітимо, що розвиток консенсуальних форм регулювання приватноправових спорів актуалізує питання про співвідношення медіації та мирової угоди. Обидва механізми ґрунтуються на добровільності, диспозитивності та автономії волі сторін, однак відрізняються за правовою природою, процедурою реалізації і юридичними наслідками. Особливого практичного значення набуває ситуація, коли сторони досягають домовленостей у медіації після відкриття судового провадження та прагнуть надати їм процесуальної форми, яка забезпечить завершення спору і можливість виконання погоджених умов.

Загальновідомо, що медіація має позасудовий характер і може застосовуватися незалежно від наявності судового провадження: до звернення до суду, під час розгляду справи, а також на стадії виконання судового рішення. У науковій літературі підкреслюється можливість її проведення до звернення до суду та на будь-якій стадії судового розгляду [1, с. 3555-3556]. Це свідчить про процесуальну автономію медіації та її здатність існувати як самостійна процедура поряд із цивільним і господарським судочинством.

Результат медіації не є наперед визначеним. Сторони можуть досягти повної або часткової домовленості, звузити предмет розбіжностей чи завершити процедуру без врегулювання спору. Досягнуті домовленості можуть бути оформлені угодою за результатами медіації, яка передбачена ст. 21 Закону України «Про медіацію», однак така угода сама по собі не припиняє судове провадження та не набуває автоматично сили виконавчого документа. Отже, медіація є насамперед процедурою формування погодженого рішення, а не процесуальною формою завершення судової справи.

Мирова угода, навпаки, функціонує в межах судового процесу. До її визначальних характеристик відносять письмову форму, судове затвердження, спрямованість на завершення справи та можливість примусового виконання ухвали суду [2, с. 27]. Після перевірки допустимості погоджених сторонами умов суд затверджує мирову угоду ухвалою та закриває провадження у справі. Саме судове затвердження надає домовленостям процесуального значення і виконавчої сили.

Відмітимо, що правова природа мирової угоди є комплексною. Її зміст формується сторонами на основі взаємних поступок і стосується їхніх прав та обов'язків, але юридичні наслідки у межах судочинства виникають після судового контролю. У доктрині мирова угода характеризується як процесуальний письмовий документ, що водночас містить ознаки цивільного договору та після затвердження судом має силу виконавчого документа [3, с. 220]. Тому не можна ототожнювати її з угодою за результатами медіації.

Разом з тим медіація та мирова угода можуть бути послідовними елементами одного механізму примирення. Цивільне і господарське процесуальне законодавство допускає оформлення досягнутого сторонами результату мировою угодою. Відтак положення угоди за результатами медіації можуть бути відтворені у мировій угоді в тій частині, яка необхідна для завершення судового провадження, але з обов'язковим дотриманням принципу конфіденційності медіації. Такий підхід поєднує гнучкість медіації з процесуальними гарантіями судового контролю та виконання.

Водночас буквальне перенесення всього змісту медіаційних домовленостей до мирової угоди створює ризик порушення конфіденційності. Медіація дозволяє обговорювати не лише предмет позову, а й економічні, організаційні, репутаційні та особисті інтереси. Натомість умови мирової угоди відображаються в ухвалі суду. Тому практично обґрунтованою є модель «процесуального витягу» з угоди за результатами медіації: до суду подаються лише умови, необхідні для припинення спору, визначення прав та обов'язків сторін і подальшого

виконання, без розкриття переговорних пропозицій, мотивів поступок чи іншої конфіденційної інформації.

Отже, медіацію та мирову угоду доцільно розглядати не як взаємозамінні механізми, а як різні за правовою природою інструменти консенсуального врегулювання спору. Медіація створює простір для формування домовленостей і дозволяє сторонам ширше враховувати їхні інтереси, тоді як мирова угода забезпечує процесуальне оформлення погодженого результату в суді та можливість його примусового виконання. Найбільш послідовною моделлю їх взаємодії є відтворення у мировій угоді лише тих положень медіаційного результату, які необхідні для завершення судової справи й виконання домовленостей, із збереженням конфіденційності решти змісту медіації.

Література:

1. Федоренко Т.В., Кармаза О.О., Каращук К.Л. Вирішення спадкових спорів в Україні: переговори, медіація, врегулювання спору за участю судді, мирова угода, позовне провадження в цивільному судочинстві. Наукові інновації та передові технології. 2026. № 4(56). С. 3549-3562. DOI: 10.52058/2786-5274-2026-4(56)-3549-3562.

2. Петренко Н.О. Щодо правової природи та поняття мирової угоди. Правовий часопис Донбасу. 2024. № 2 (87). С. 25-29. DOI: 10.32782/2523-4269-2024-87-25-29.

3. Кармаза О.О., Федоренко Т.В., Дурнов Є.С. Мирова угода в цивілістичному процесі: історико-правовий аспект. Науковий вісник публічного та приватного права. 2025. Вип. 6. С. 215-220. DOI: 10.32844/2618-1258.2025.6.33.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-670-9-57

ПРИВІД У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ: ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ГАРАНТІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

Тарасюк Сергій Миколайович
доктор філософії у галузі права,
керуючий партнер АО «Тарасюк і Партнери» (Київ, Україна)
м. Київ, Україна

У сучасних умовах розвитку кримінального процесуального законодавства України та посилення впливу міжнародних стандартів захисту прав людини особливо значимою стає проблема забезпечення